

- [1] ACCA. 2009. *'Green' Taxation in a Recession*. ACCA Position Paper [online]. London : The Association of Chartered Certified Accountants, 2009. 16 p. [cit. 2010-06-20]. Dostupné na internete: http://www.accaglobal.com/pubs/about/public_affairs/unit/global_briefings/green_tax.pdf
- [2] EUROPEAN COMMISSION. 2010. *Excise duty tables, Part II – Energy products and Electricity*. [online]. Brussels : European Commission, 2010. 64 p. [cit. 2010-06-20] Dostupné na internete: http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/taxation/excise_duties/energy_products/rates/excise_dutiespart_ii_energy_products_en.pdf
- [3] NERUDO VÁ, D. 2005. *Harmonizace daňových systémů zemí Evropské unie*. Praha : Aspi, a. s., 2005. 236 s. ISBN 80-7357-142-0.
- [4] PETRENKA, J. a kol. 2003. *Dane I. Úvod do daňovnictva*. Bratislava : SÚVAHA, 2003. 131 s. ISBN 80-88727-64-2.
- [5] ŠUBÍK, P. 2009. Zákon o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu s komentárom. In *Poradca 2/2009*. ISSN 1335-1583, 2009, č. 2/2009, s. 7 – 50.
- [6] Smernica Rady č. 2003/96/ES z 27. októbra 2003 o reštrukturalizácii právneho rámca Spoločenstva pre zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny v znení neskorších predpisov.
- [7] Zákon č. 609/2007 Z. z. o spotrebnej dani z elektriny, uhlia a zemného plynu a doplnení zákona č. 98/2004 Z. z. o spotrebnej dani z minerálneho oleja v znení neskorších predpisov.
- [8] www.euractiv.sk
- [9] <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=6437>

Kontakt

Veronika Dubielová, Ing., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 672 95 761, e-mail: veronika.dubielova@gmail.com

Ján Solík, Ing., PhD., Katedra účtovníctva a audítorstva, FHI EU v Bratislave, Dolnozemska cesta 1/b, 852 35 Bratislava, tel.: +421 2 672 95 761, e-mail: jan@solik.sk

NOVÝ PREDMET – TEÓRIA ÚČTOVNÍCTVA⁷

New course - Theory of Accounting

Renáta Feketeová

Vývoj účtovníctva v súčasnosti preferuje riešenie aktuálnych problémov vyplývajúcich z účtovníckej praxe, pričom teória účtovníctva a jej význam sa bagatelizuje. Prítom práve v teórii účtovníctva, v kontexte historického vývoja účtovníctva a hospodárskeho prostredia vo svete, možno nájsť mnoho riešení práve aj na problémy praxe, ktoré sa v súčasnosti znovu „vynárajú“.

Význam teórie účtovníctva je nespochybniteľný vo vzťahu k ďalšiemu vývoju účtovníctva. *„Praktický pohľad na účtovníctvo sa nevyhnutne dopĺňa teoretickým rozpracúvaním pojmového aparátu, účtovných zásad a účtovných metód a oceňovania. Bez hlbokých teoretických poznatkov pretavených do praktických metodických postupov nemôže prax účtovníctva pokročiť dopredu.“*⁸

Neustále zmeny úprav týkajúcich sa účtovníctva v SR aj v medzinárodnom meradle evokujú potrebu zjednotenia pohľadu na teoretické východiská účtovníctva. Oboznámenie sa s teoretickými princípmi účtovníctva, s vplyvom rôznych teoretických škôl na naše a zahraničné účtovné systémy môže napomôcť pri pochopení filozofie účtovníctva, ktorá je východiskom národných aj nadnárodných noriem upravujúcich účtovnú závierku, prípadne aj bežné účtovníctvo.

Základné súčasti teórie účtovníctva - teória oceňovania, bilančné teórie a teórie účtov v žiadnom prípade netvoria izolované teoretické oblasti, ale tvoria vzájomne poprepájaný rozsiahly komplex teoretických analýz a záverov, ktoré majú svoj význam nielen pre ekonomickú teóriu (mikroekonomickú aj makroekonomickú) ako takú, ale najmä pre účtovnícku prax, ako aj proces vzdelávania v oblasti účtovníctva.

Od akademického roka 2010/2011 sa bude v študijnom programe Účtovníctvo a audítorstvo a Účtovníctvo a finančné riadenie, ktorých výučbu garantuje Katedra účtovníctva a audítorstva FHI EU v Bratislave, v súlade s novou akreditáciou vyučovať v inžinierskom štúdiu nový povinný predmet *Teória účtovníctva*.

Cieľom predmetu je poskytnúť študentom syntetický pohľad na teoreticko-metodologické východiská účtovníctva, vysvetliť filozofiu účtovníctva ako vedy, s orientáciou na teoretické východiská uplatňované s v súčasnej úprave účtovníctva tak v národnom, ako aj v nadnárodnom meradle. Obsah predmetu zabezpečuje získanie základných znalostí z teórie účtovníctva pre lepšiu orientáciu študentov v neustále sa meniacich podmienkach v účtovníckej praxi.

Vzhľadom na to, že tento predmet má za úlohu utriediť a systematizovať informácie získané počas štúdia v študijnom odbore účtovníctvo, ako aj spoznať teoretické východiská

⁷ Príspevok bol spracovaný ako jeden z výstupov riešenia projektu Vedeckej grantovej agentúry Ministerstva školstva SR a Slovenskej akadémie vied (VEGA) č. 1/0284/08 „Metodologické aspekty účtovníctva, audítorstva a kontroly v mikroekonomickom prostredí s dôrazom na potreby teórie a praxe v kontexte národných a nadnárodných požiadaviek“.

⁸ ŠLOSÁROVÁ, A. a kol.: Analýza účtovnej závierky. Bratislava : Iura Edition, 2006, str. 7

pre súčasnú úpravu účtovníctva, na jeho absolvovanie študenti potrebujú mať absolvované predovšetkým tie predmety na ktorých náplň predmet svojim obsahom výučby nadväzuje, konkrétne minimálne tieto: *Účtovníctvo, Analýza účtovnej závierky, Vybrané problémy finančného účtovníctva.*

Predmet *Teória účtovníctva* sa bude vyučovať v letnom semestri v slovenskom jazyku s formou výučby - prednáška / cvičenia v rozsahu 3 hodiny /1 hodina týždenne. Úspešné absolvovanie predmetu bude pozostávať z vypracovania a prezentácie semestrálnej práce, ktorej tému si študenti vylosujú počas semestra a po ukončení semestra z úspešného zloženia kombinovanej skúšky.

Garantom tohto nového povinného predmetu je doc. Ing. Antónia Kovalčíková, PhD. a výučbou formou prednášok aj cvičení som poverená ja s Ing. Martinou Podmanickou, PhD.

Z Informačného listu a projektu predmetu ďalej uvádzam osnovu – sylabus predmetu, oddelene pre tematické okruhy prednášok a tematické okruhy cvičení.

a) Tematické okruhy prednášok:

1. Účtovníctvo ako vedecká disciplína v kontexte ostatných ekonomických vedných disciplín. Historické momenty vo vývoji účtovníctva vo svete a na území Slovenska.
2. Základné súčasti teórie účtovníctva a ich vzájomné prepojenie, nadväznosť teórie a praxe účtovníctva, základné kvalitatívne charakteristiky informácií v účtovníctve.
3. Všeobecne uznávané účtovné predpoklady a účtovné zásady.
4. Úvod do teórie oceňovania. Účtovné princípy súvisiace s oceňovaním. Oceňovanie v historických cenách. Oceňovanie v historických cenách s prepočtom na pevnú kúpnu silu peňažnej jednotky.
5. Oceňovanie v bežných cenách (reprodukčných obstarávacích cenách a realizačných cenách). Oceňovanie v súčasnej hodnote budúcich peňažných tokov. Základné východiská a možnosti uplatnenia alternatívnych spôsobov oceňovania.
6. Zachovanie majetkovej podstaty, tiché rezervy a dôsledky vyplývajúce zo zvoleného spôsobu oceňovania.
7. Teoretické východiská bilančných teórií. Klasické bilančné teórie v nadväznosti na príčinné súvislosti ekonomických podmienok v čase ich vzniku.
8. Novšie bilančné teórie – antibilančné koncepcie, kapitálovo-teoretické bilančné teórie.
9. Novšie bilančné teórie - ekologické bilancie, doplňujúce bilancie.
10. Teórie účtov – východiská a historický vývoj.
11. Súčasti teórie účtov, jednoradové, dvojradové, trojradové a viacradové teórie účtov.
12. Ostatné súčasti teórie účtovníctva a identifikácia teoretických východísk v súčasných podmienkach praxe (v Slovenskej republike, podľa IFRS, podľa US GAAP).
13. Predikcia budúceho vývoja teórie a praxe účtovníctva v kontexte harmonizácie jeho úpravy v podmienkach celosvetovej globalizácie ekonomiky.

b) Tematické okruhy cvičení:

Cvičení nadvazují na přednášky a sú zamerané na praktické precvičenie odprednášaného učiva.

1. Úvodné cvičenie – význam znalosti teórie účtovníctva v súčasných podmienkach praxe.
2. Kvalitatívne charakteristiky informácií v účtovníctve.
3. Všeobecne uznávané účtovné predpoklady a účtovné zásady.
4. Oceňovanie v historických cenách, znižovanie hodnoty a jej vyjadrenie. Prepočet na pevnú kúpnu silu peňažnej jednotky.
5. Ostatné metódy oceňovania – bežné ceny, súčasná hodnota budúcich peňažných tokov, bez a s prepočtom na pevnú kúpnu silu peňažnej jednotky.
6. Zisťovanie zachovania majetkovej podstaty, posudzovanie charakteru a výšky tichých rezerv a analýza dôsledkov vyplývajúcich zo zvolenej metodiky oceňovania.
7. Statické a dynamické poňatie bilancie. Zostavovanie bilancií podľa jednotlivých bilančných teórií.
8. Bilancie zostavované v hyperinflačných ekonomikách. Doplnujúce bilancie zvyšujúce vypovedaciu schopnosť účtovníctva.
9. Teórie účtov – personifikačný a materialistický prístup k účtu v súčasnom účtovníctve, rôzne formy účtov.
10. Kolokvium semestrálnych prác.
11. Kolokvium semestrálnych prác.
12. Kolokvium semestrálnych prác.
13. Identifikácia teoretických východísk v súčasných podmienkach praxe v národnom aj nadnárodnom meradle.

Požadovaná seminárna práca bude predstavovať spracovanie vylosovanej témy z oblasti teórie účtovníctva s akcentom na jej premietnutie v súčasnej účtovníckej praxi (v rozsahu min. 10 strán) a jej následné prezentovanie na kolokviu počas cvičení.

Študijná literatúra k predmetu *Teória účtovníctva*, ktorá je zatiaľ dostupná:

a) základná:

1. FEKETE OVÁ, R.: *Teória účtov*. Bratislava : EKONÓM, 2009.
2. FEKETE OVÁ, R.: *Bilančné teórie*. In: ŠLOSÁROVÁ, A. a kol.: *Analýza účtovnej závierky*. Bratislava : Iura Edition, 2006.
2. JANHUBA, M.: *Základy teórie účtovníctví*. Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 2005.
3. KRÁLIČEK, V.: *Podstata a význam teórií účtov a bilančných teórií v účtovníctve*. Bratislava : Vysoká škola ekonomická v Bratislave, 1969.

4. LAUČÍK, Z.: *Teória účtovníctva*. Bratislava : VŠE, 1989.

b) odporúčaná:

1. JANHUBA, M.: *Účetnictví. (Úvod do teorie.)* Praha : Vysoká škola ekonomická v Praze, 1998.
2. KOVANICOVÁ, D.: *Finanční účetnictví : světový koncept*. 3. aktual. vyd. Praha : Polygon, 2002.
3. Štúdie a články vo vedeckých a odborných časopisoch.

Do letného semestra 2010/2011, kedy bude prvý krát vyučovaný nový povinný predmet Teória účtovníctva na Katedre účtovníctva a audítorstva FHI EU v Bratislave ešte plánujeme v spolupráci s prof. Ing. Miloslavom Janhubom, CSc. z Katedry finančního účetnictví a auditingu VŠE v Prahe doplniť študijnú literatúru o vysokoškolskú učebnicu.

Napriek svojmu teoretickému aspektu *teória účtovníctva* má nezastupiteľný význam v súčasných podmienkach praxe, pretože riešila a rieši otázky a problémy ktoré sú podmienené potrebami praxe.

Súčasní tvorcovia účtovných sústav a ich úprav, ako aj každý kto sa aktívne týmito úpravami pri svojej činnosti riadi, musí byť nutne vybavený pomerne širokými znalosťami teórie účtovníctva súčasnosti aj minulosti, aby vedel aktívne využiť ponúkané riešenia. K takýmto aktívnym používateľom informácií z účtovníctva majú patriť aj absolventi našich študijných programov *Účtovníctvo a audítorstvo* a *Účtovníctvo a finančné riadenie*, ktorých výučbu garantuje Katedra účtovníctva a audítorstva FHI EU v Bratislave. Preto je nevyhnutné aby výučba nového predmetu Teória účtovníctva doplnila chýbajúce poznatky vytvárajúce s spolu s náplňou ostatných predmetov vyučovaných na oboch stupňoch štúdia odboru Účtovníctvo ucelený celok vedomostí budúceho účtovníka, audítora a finančného riaditeľa, ktorý úspešne ukončí štúdium našich študijných programov tak, aby vedel flexibilne reagovať v súčasných rýchle sa meniacich podmienkach v praxi.

Abstrakt

Cieľom predmetu Teória účtovníctva je poskytnúť študentom syntetický pohľad na teoreticko-metodologické východiská účtovníctva, vysvetliť filozofiu účtovníctva ako vedy, s orientáciou na teoretické východiská uplatňované v súčasnej úprave účtovníctva tak v národnom, ako aj v nadnárodnom meradle. Obsah predmetu zabezpečuje získanie základných znalostí z teórie účtovníctva pre lepšiu orientáciu študentov v neustále sa meniacich podmienkach v účtovníckej praxi.

Klíčová slova: Teória účtovníctva, účtovníctvo, bilančné teórie

Summary

The scope of accounting theory is to provide a synthetic view of the theoretical-methodological bases of accounting for students, explain the philosophy of accounting as a science, with a focus on theoretical bases that are applied in the national and international accounting. Content of course provides for the acquisition of basic knowledge of accounting